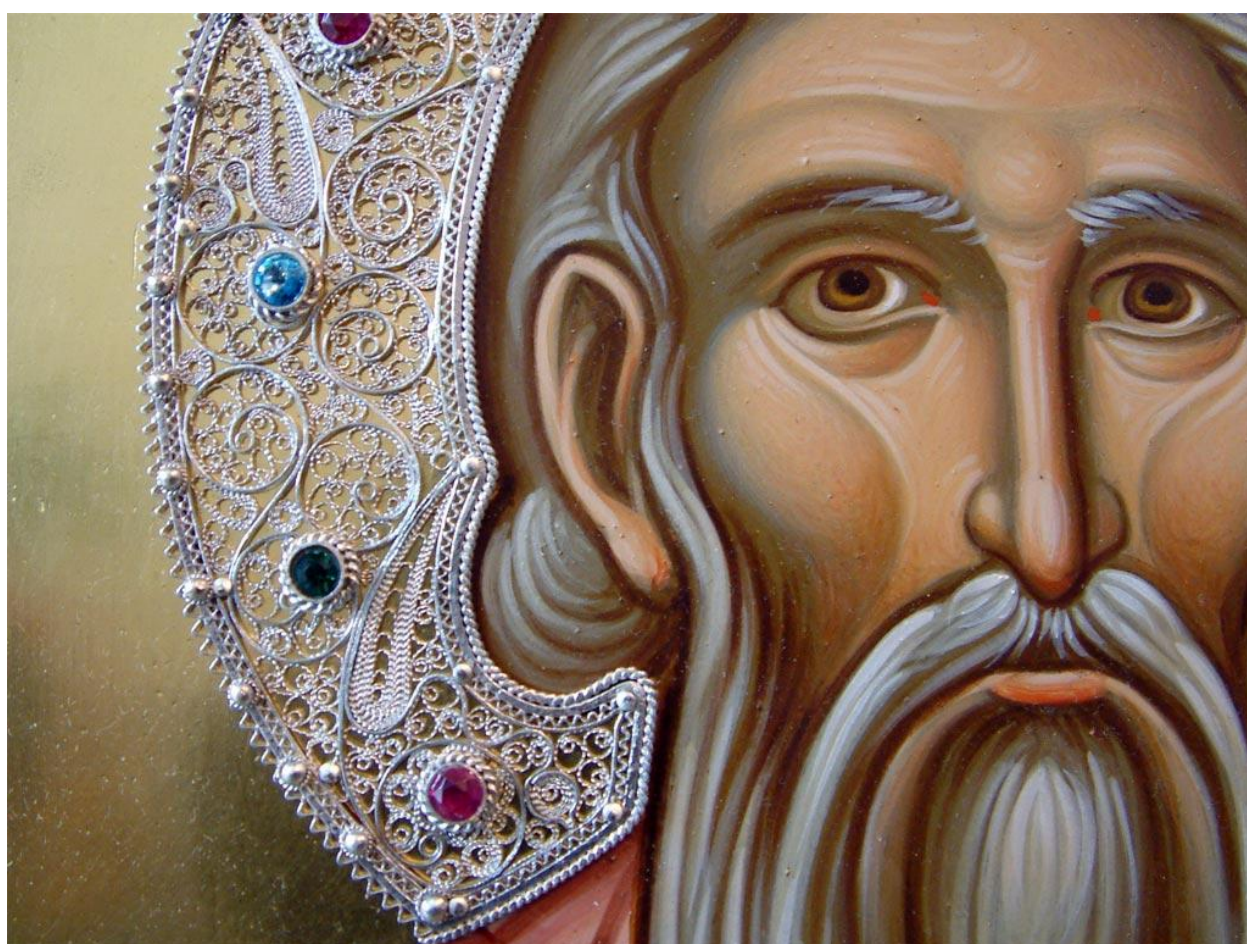

ЧАСОПИС "ЗМАЈ"

У СУСРЕТ ШКОЛСКОЈ СЛАВИ

Јануар 2015.

Чланови наше редакције:

Анђела Илић, Јана Танасковић, Николина Николић, Данијела Ђокић, Невена Јовановић, Маријана Недељковић, Катарина Милисављевић, Ива Дачковић, Ленка Вукајловић, Ана Шовић, Тијана Ксенија Миљковић, Анастасија Костић, Николета Антић, Тијана Станисављевић, Кристина Кнежевић, Анђела Здравих, Кристина Марковић, Татјана Џодић, наставнице Сања Стојановић и Марија Митровић.

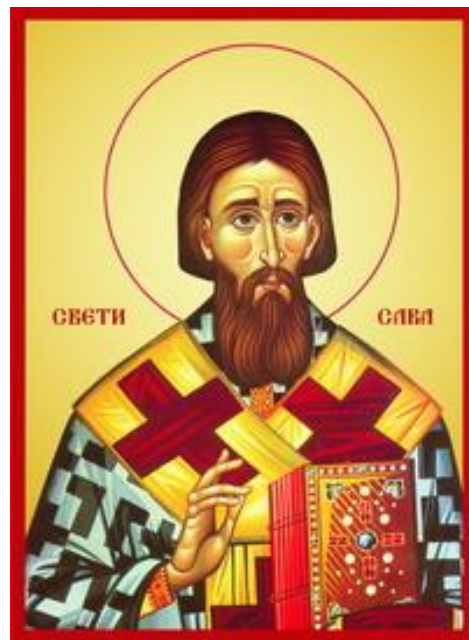
У сусрет школској слави

Свети Сава (1174. или 1175—14. јануар 1236) је био српски принц, монах, игуман манастира Студенице, књижевник, дипломата и први архиепископ аутокефалне Српске православне цркве. Рођен је као Растко Немањић, најмлађи син великог жупана Стефана Немање, и брат краљева Вукана и Стефана Првовенчаног.

Као младић добио је од оца Захумље на управу. Међутим, Растко је побегао на Свету гору и замонашио се у руском манастиру Светог Пантелејмона, где је добио име Сава. Касније је са својим оцем, који се у међувремену замонашио и добио име Симеон, подигао манастир Хиландар, први и једини српски манастир на Светој гори. У Србији је убрзо дошло до борбе за власт између Савине браће. Због тога се он вратио у Србију, како би зауставио рат. Истовремено се бавио просветитељским радом, настојећи приближити својим сународницима основе верске и световне поуке, да би се 1217. вратио на Свету гору. Године 1219. Сава је од Васељенске патријаршије у Никеји изборио аутокефалност српске цркве са статусом самосталне архиепископије, а васељенски патријарх Манојло I Цариградски га је именовао за првог српског архиепископа. Остао је архиепископ све до 1233. године, да би га потом заменио његов ученик Арсеније. Више пута је путовао у Палестину. На

повратку са једног од ходочашћа из Свете земље 1236. смрт га је затекла у тадашњој бугарској престоници Великом Трнову. Његове мошти је у манастир Милешеву пренео његов нећак, краљ Владислав. Његова најзначајнија писана дела су „Житије Светог Симеона“, „Карејски типик“, „Хиландарски типик“ и „Студенички типик“, као и „Законоправило“.

Савин култ у народу био је јак. После једног устанка Срба против Османског царства, турски заповедник Синан-паша је 1594. наредио да се спали мошти светог Саве на Врачару. На месту за које се верује да се то десило подигнут је Храм Светог Саве. У Србији се дан његове смрти по грегоријанском календару (27. јануар) прославља као Дан просвете.

О СВЕТОСАВСКОЈ ХИМНИ

Према досадашњим истраживањима о времену и месту настанка светосавске химне „Ускликнимо с љубављу“ изгледа, да се као најкасније време њеног постанка може сматрати 1817. година, а као место где је могла постати један од сремских – фрушкогорских манастира. Данас можемо доста поуздано поставити и годину пре које ова песма није постала а уједно истаћи и највероватнију претпоставку о месту где би она, пре свега, могла постати.

Године 1804. изашло је у Будиму друго, знатно допуњено, издање зборника разних црквених песама, које су се налазиле у редовним богослужбеним књигама, а постале су већином у XVIII веку, код нас или код Руса. У првом издању у Бечу 1790. године налази се само једна песма посвећена српском светитељу светом цару Урошу, а у другом у Будиму 1804. додата је још и песма светом кнезу Лазару. Да је у то доба постојала и позната била песма Св. Сави, нема сумње да би и она ушла бар у ово друго издање, из чије се редакције јасно види да је имала тенденцију да покупи све незваничне црквене песме. Како светосавске песме нема ни у овом другом издању зато с пуним правом можемо претпоставити да она до 1804. године није постојала. Према томе она је могла постати најраније негде између 1804. и 1817. године. Како у то доба пада и родољубиви позив из Арада 1806. године, за свечаним прослављањем Св. Саве, можда је баш и тај позив, а у вези са поменутиим другим издањем зборника црквених песама, у којој су и песме Св. цару Урошу и Св. кнезу Лазару, утицао на неког старог родољубивог калуђера да састави песму и Св. Сави, у којој помиње Уроша и Лазара. Шта више, најстарији, данас познати, црквено – словенски текст те песме је датиран 1817. а преписан 1832. године, носи сасвим исти тип наслова као, на пример, песма цару Урошу или кнезу Лазару – Песма Светитељу Сави Првом архиепископу српском – у поменутиим штампаним зборницима. А како се у том најстаријем тексту светосавска песма завршава с молбом:

„Услиши вапај Саво архијерејска главо,
И прослави робињу и сву њену родбину!”

Врло је вероватно, да је она сачињена после трагичне 1813. године, када је Србија поново постала робињом, те би, према томе, имали још ужи размак времена у коме је та песма могла постати 1813 – 1817. А када би га сузили само на време потпуног робовања Србије у то доба, онда би тај размак био још мањи (1813 – 1815). У преради ове песме на српски говорни језик из 1838. године већ је робиња замењена Србијом, те је од тада последњи стих те строфе гласио: „И прослави Србију и сву Србадију.“

Изгледа, да се и у питање места постанка светосавске песме може унети више светлости. При томе, пре свега треба имати на уму, да ни један фрушкогорски манастир није имао толико подстрека за специјално прослављање Св. Саве, као манастир Кувеждин. Он је посвећен Св. Сави, већ од XVI века и славио га је најсвечаније сваке године као свој храмовни празник. Сем тога, поменути најстарији текст светосавске песме нађен је у бележници једног бившег кувеждинског калуђера Никанора Грујића, пострижника 1841. и архимандрита кувеждинског 1848–1850 сећао се и много доцније да је и у његово доба у Кувеждину певана песма Св. Сави у њеном најстаријем облику као што је и у објављеном препису из 1832. године. Састављач песме по свој прилици је неки стари калуђер, начитан и можда школован у доба Рајићева професоровања, када се у поетици вежбало и у састављању сличних стихова.

Тај први, да га назовемо трпезички, текст светосавске песме, прерадио је и са књижевног словено-српског језика превео на говорни српски језик, по свој прилици, родољубиви парох и катихета сегедински Павле Стаматовић 1838. године. Он је био родом из Срема. Вероватно је, да је и мелодија у главном остала иста она којом се певала та песма од свога постанка о свечаностима у манастирској трпезарији, па су је Стаматовићеви ученици, заједно с прерађеним текстом, научили од њега и убрзо разнели на многе стране. Први пут, како изгледа, она је певана у сегединској цркви 1839. године, на Св. Саву, а у Београду већ 1843. године. Имамо је 1845. преписану у једној збирци црквених песама у Вуковару, где се Св. Сава још само у цркви славио. Од шесте деценије XIX века она се пева већ у многим црквама по Срему, а одатле улази, заједно са црквеном литијом, у све школе и већ при крају те деценије формира се у химну Св. Саве. С временом она је прекрајана на разне начине и певана у неколико верзија да би се коначно дошло до њеног коначног данашњег облика.

Историјска секција

О ОРДЕНУ СВЕТОГ САВЕ

Први и последњи пут Никола Тесла је боравио у Београду 1. и 2. јуна 1892. године. Програм Теслине посете српској престоници предвиђао је за 2. јун аудијенцију код краља Александра Обреновића који би српског генијалног проналазача одликовао орденом Св. Саве I степена. У четвртак 2. јуна, Тесла је у пратњи председника општине Маринковића, професора Велике школе и члана Српске краљевске академије Љубомира Клерића и министра просвете Андре Николића примљен код краља Александра Обреновића, где је остао у аудијенцији више од сата. Краљеву жељу да лично одликује Николу Теслу орденом Св. Саве I степена, омела је правна сметња - што је Тесла имао држављанство САД, које је добио само годину дана раније. Тако је орден највећег Србина намењеног највећем српском научнику остао у фиоци стола краља Александра. Оно што није добио Никола Тесла, после 115 година, добиће руски председник Владимир Путин, данас највећи светски државник, који је својом мудрој политиком Русују поново сврстао у ред највећих светских сила, што братској Русији с правом и припада. Још покојни патријарх Павле, у очекивању његове посете Србији 2007. године у својству Председника Руске Федерације, предложио је, а Свети архијерејски синод прихватио његов предлог и доделио Путину највише одликовање Српске православне цркве, орден Св. Саве I степена. Како те године није дошло до посете, Свети синод и патријарх Иринеј су му свечано уручили орден, приликом његове посете Србији, 23. марта 2011. године. То је урађено на самом улазу у храм Св. Саве на Врачару. Том приликом је била толика гужва и навала људи да ни јако обезбеђење није много значило, јер је Путин ушао у храм заједно са реком одушевљене српске омладине. „Благо мајци која Саву роди и Србима док их Сава води“. Свети владика Николај Велимировић

Историјска секција

Ђурђеви ступови

Манастир Ђурђеви ступови је задужбина великог жупана Стефана Немање и налази се на шумовитом брежуљку изнад Новог Пазара. Комплекс чине црква Светог Георгија, трпезарија, манастирски конаци, цистерне са улазном кулом. Манастир је саграђен осамдесетих година XII века. По спољашњем изгледу храм је једнобродна црква са троделним олтарским простором. У предњем делу цркве налазиле су се две високе куле-стлпа (ступа) што је целој грађевини давало романтичарски изглед. Фреске које су једним делом оштећене, а делом пренешене у Народни музеј у Београду, припадају традицији Комнена и врло су спретно биле уклопљене у архитектуру храма која је посебно била упечатљива по куполи насађеној на елиптичној основи. Након што је на улазну кулу дадата апсида са источне стране 1282/83. улазна кула је претворена у капелу са гробницом Св. краља Драгутина. Након тога капела је осликана сликама историјске садржине. Манастир је више пута обнављан, а у XVIII веку дограђена је нова трпезарија, конаци док је нартекс котиликаона осликан новим фрескама. Пропадање овог манастира почело је у турским временима и доживело врхунац између два рата у XX веку. Археолошка истраживања и рестаураторски радови су предузети 1960-1982. у склопу радова на комплексу старог Раса и манастира Сопоћани. Заједно са њима и овај манастир је проглашен делом Светске културне баштине 1979. године. Систематска обнова манастира је почела у пролеће 2001. године. Владика Артемије је већ послао тројицу монаха у Ђурђеви Ступове да надгледају обнову и изградњу нових конака. У првој фази биће изграђен конак за монахе са капелом. Касније се очекује да ће почети обнова цркве према постојећим пројектима.

ЗМАЈЕВИ ПЕСНИЦИ

Свети Сава

Подигао је многе школе
зато га сва деца поштују и воле.
Био је учитљ и просветитељ први
српски светац плаве крви.
У част нашег Светог Саве
деца школску славу славе.
Славе славу, то свето име
и сви се поносимо њиме.

Сара Стојановић V1

Свети Сава

Био једном један дечак
по имену Растко,
имао је два брата,
Стефан Немања му би тата.
Док је још био мали,
неки планови су му на ум пали
да се замонаши он је желео,
то је много волео.
Још је имао у плану
да сиромашнима даје храну

да им даје паре
и одеће нове уместо старе.
Прво је хтео да направи манстир
на памет му је пала Света гора
знао је да до ње
мора проћи неколико мора.
Када се замонашио,
добрио је име Сава,
али још је био зелен,
баш као трава.
Отац му је био стар,
када је саградио Хиландар,
отац му је једном помогао,
док му је брат одмогао.
Сава је био добар,
није био зао,
никоме није волео да прети,
зато су га назвали Сава Свети.

Дејан Лапчевић V4

Свети Сава

Оставио очев замак,
све богатство, раскош, сјај,
отишао у монахе,
у непознат, туђи крај.
Око себе скупљао је
Децу малу, српску наду,
Учио их писмености,
Учио их светом раду!
Данас школе све и свуда
Славе своју крсну славу
Прослављају светитеља
Учитеља Светог Саву.

Војин Кнежевић V₁

Школска слава

Школски дани брзо лете,
двадест седмог јануара
Светог Саве сви се сете.
Његове приче, његова предања,
свето су име нашега знања.
Још многе године кад пролете,
сви ће радо његовог имена да се сете.

Александра Вукајловић V₁

Свети Сава

Усред ноћи на врата Хиландара куца
један принц отвореног срца.
Да се са православном вером споји
и да српској деци очи отвори.
По Србији хода, светлошћу Божјом
у школи свако дете просветли.
На Врачару вечни пламен гори,
Свети Сава Бога моли.
Свети Саво, мудра главо,
учитељу наш, српска славо,
Бога за нас моли,
цела Србија те воли.

Ленка Цинцаревић V₃

Моја бака

Ко је то ко највише воли децу свога сина
а и према другима је много фина?
Сваког дана шпорет чара,
и даје нам пуно пара.
Ко је то ко увек мацу мазе
и уничиће брижно пазе?
Са невољом се храбро бори,
и не љути се кад неко криво збори.
Кад мати хоће да бије,
она нас иза себе крије.
Некад јој била свака игра лака,
а сад је наша стара, добра бака.

Мирјана Радисављевић VI₁

Патња

Сваке вечери причам сама са собом,
сваке ноћи плачем,
душа се бори са собом,
чежња сече срце својим мачем,
а ти ништа, ћутиш и гледаш
у моје влажне очи,
у моје срце уплакано и суза пуна.
Одговори нешто!

Насмеши се бар једном,
утеши душу,
удовољи мом срцу рањеном!
Нећеш, толико пута си ћутао,
много си мојих речи прогутао,
ипак ћутиш, слушаш и патиш.
Јеси ли сам као и ја?
Чекаш ли да се вратим?
Таква је судбина!
Причам са пожутелом сликом,
што гори у мојим рукама,
једино ме она разуме,
а ипак ме гледа и ћути,
тера ме да прича,
мада, слика причати не уме!

Милица Јездић V₃

ОЛОВКА СРЦЕМ ПИШЕ...

СМС ПРИЧЕ, ИВАН КОЛАРОВ

Колико нас се попут јунака Владе из СМС прича сусрело са “огромном књигом” и од седамсто страна прочитало свих седамсто, а притом свих шесто деведесет девет прескочило? Вероватно, многи! С овом књигом неће бити тако! Књига “СМС приче” Ивана Коларова на мене је оставила снажан утисак. Прва асоцијација на СМС ми је порука: кратка, једноставна, сажета. Управо су такве и приче у овој књизи. Веселе, сажете, с крајње духовитим завршетком, а свака од њих носи дубоку поруку. Аутор нам у упутству за употребу књиге, на крајње хумористичан начин, предочава да се приче могу читати по реду, али и без икаквог реда. И, заиста је тако! Немогуће је прочитати књигу, а не вратити се на најзанимљивије приче.

Татизми, Нема више школе, Такав је Вина, нижу се приче једна за другом, свака занимљивија и забавнија од претходне. Првенствено ми се допало што је аутор кроз кратке дијалоге и у само пар реченица успео да разобличи теме које и чине свет детињства. Приче је обојио размишљањима деце о љубави, њиховом односу према школи и родитељима. У свакој причи деца, наши вршњаци, играју главну улогу. Кроз њихове дијалоге, сазнајемо да нас муче исти проблеми! Колико је око нас Миодрага, који маштају о томе да када се обогате, направе школу и купе авион, како би из школе бежали са стилем? Дакле, све је дато из перспективе дечијег света. Многе приче, па и највише је таквих, обједињује мотив љубави. У њима, с огромним осмехом, сазнајемо како наши вршњаци размишљају о љубави и на који начин се удварају. Крајње трапава, луцкаста удварања предочавају нам да и није реч о деци која су тако мала, већ о деци која су на прагу одрастања. Хумором, као да се опиру одрастању! А и стегама одраслих! Свака од ових прича написана је дечијим језиком,

тако да док читамо осмех не силази са лица. И математика више није баук након прочитане књиге. Аутор нас учи како да са осмехом приступимо проблемима, који су можда за нас нерешиви. Перина бајка “Тврдоглава жаба” никога неће оставити равнодушним. Чак ће и највећег бунтовника приволети књизи! Немогуће је, а не смејати се до суза. Уосталом, прочитаћете! Писац и не осуђује децу која не воле да читају, већ их на крајње специфичан, хумористичан начин привлачи књизи. Једно је сигурно: свака прочитана страница, тера нас да окренемо следећу. А приче се читају у једном даху.

Аутор је наговестио да се ове књига нема никаквог смисла ако пре и после ње прочитамо брдо других књига: Душка Радовића, Шекспира, Сервантеса, Достојевског, Луис Керола, Маркеса, Егзиперија....Не бих се сложила! Начин на који је написана ова књига је изванредан начин да се књизи приволе они и који не воле баш да читају. Циљ ове књиге је да нас добро насмеје, али и да нам покаже да нисмо једини који пролазе кроз “луде године”. Препоручујем је свима! И деци и одраслима! Деци како би их додатно мотивисало да напишу своју СМС причу, а одраслима како би се подсетили свог одрастање и како бивше разумели децу. Набавите књигу и читајте!

ГЛАСАМ ЗА ЉУБАВ, ГРОЗДАНА ОЛУЈИЋ

Роман **Гласам за љубав** издат је у Београду 1962. године. За тај роман Гроздана Олујић је 1963. године добила прву награду загребачког *Телеграма* за најбољи кратак роман, који се затим преноси на филмско платно и позоришну сцену. Роман говори о љубави двоје младих, која је почела само због неслане шале. Прати одрастње Слободана Галца и његове девојке Рашиде. Искреност њихових осећања Гроздана Олујић продубљује породичним проблемима стварајући комплексну слику необичних људских судбина. Своју љубав почели су да откривају онда када су започели "игру" са професорком физике. Симбол њихових осећања постала је једна корњача, уз обећање да ће се волети све док буду бринули о њој. Ова књига може вас насмејати и расплакати, једном речју, оставиће вас без даха. Слободан сматра да га његов очо мрзи и да његов отац не мари за њега. Једину утеху проналази у својој мајци и својој полусестри. Са друге стране, Рашида има осморо браће и сестара о којима мора да се стара. Упркос свему томе, њих двоје се сваког дана тајно састају и заборављају на све своје проблеме када су једно поред другог. Неки критичари овај роман сматрају модерном верзијом Ромеа и Јулије, што је, по мом мишљењу сасвим тачно. Књигу у руке и читајте!

ДРУГАРИ, ОВЕ КЊИГЕ МОРАТЕ ПРОЧИТАТИ!

РАЗГОВОР СА АЛЕКСАНДРОМ МИЛУНОВИЋ ПЕТРОВИЋ, ШКОЛСКИМ ПСИХОЛОГОМ

Чиме се бави психолог у школи? У основној школи психолог обавља посао стручног сарадника, док у средњим школама, осим стручног сарадника, психолог може бити и професор предмета психологија. Посао психолога у основној школи као стручног сарадника чини велики број активности, од којих су, већини, најзанимљивије оне које се баве непосредним радом са ученицима, родитељима и наставницима.

УПОЗНАЈ САМОГА СЕБЕ!

Са ким психолог највише ради у школи? Највећи интерес је ученик и стварање повољних услова да се ученик образује и васпитава у складу са својим развојним могућностима. Неки од задатака психолога у раду са ученицима су: психолошка процена ученикових развојних могућности (права таква процена се обавља пре поласка у први разред), препознаје које су специфичне тешкоће ученика у учењу, помагање у постизању бољег школског успеха; препознавање и подстицање ученика који су даровити; препознавање развојних тешкоћа код ученика, као и неадекватне облике понашања присутне вршњачким односима и пружање помоћи кроз директно индивидуално саветовање, рад са групом ученика, кроз специфичне програме интервенција, итд.

Са ким психолог још сарађује? Да би се остварили многи планови психолога који имају циљ да помогну ученицима, психолог је упућен на сарадњу са наставницима, родитељима и другим локалним установама, као што су Дом здравља, Центар за социјални рад и др. Врло је важно да школа има добру сарадњу са родитељима. Психолог има врло важну улогу у пружању помоћи родитељима да препознају и разумеју развојне одлике свог детета, како би им помогли да развију своје потенцијале и успешно се образују. Понекад је неопходно мотивисати родитеља на овакву сарадњу због предрасуда које, нажалост, још увек постоје у овом занимању (да

ради са онима који нису нешто у реду, и сл.). У неким случајевима важно је помоћи родитељу да стекну одређене вештине, на пример бољу комуникацију са својим дететом...У раду са наставницима и учитељима, психолог обавља саветодавни рад, који је нешто другачији од оног са ученицима и родитељима. Неке од активности су: открити које су тешкоће у одељенској клими, успоставити бољу сарадњу са родитељима, примена нових метода предавања, подучавање о психологији развоја и психологији учења, развоју креативности, ненасилној комуникацији, радионичарском раду...

Да ли у нашој средини постоје негативни ставови према тражењу

психолошке помоћи? Нажалост, и даље постоје заблуде о одласку на разговор код психолога. Најчешће су: код психолога иду они који не знају сами да реше своје проблеме, ако идем код психолога, то значи да са мном није нешто у реду, код психолога иду они који су нешто лоше урадили...Ови ставови нису истинити. психолог ради са нормалним људима и децом која имају уобичајене животне проблеме. Већина деце и људи се добро носе са проблемима који су саставни део развоја и живота уопште. Понекад је нормално да наиђемо на неке веће проблеме и онда је корисно тражити стручну помоћ психолога, како би нам превазилажење ових проблема било лакше и брже. Понекад то може бити и пресудно да се избегне стварање озбиљних проблема (нпр. након неког тешког, стресног или трауматичног догађаја, као што је смрт блиске особе, саобраћајне незгоде). Тврдња да одлазимо код психолога по казни, такође, није тачна, већ је то често прилика да се науче неке боље вештине комуникације и како би имали боље односе са другима.

Која је разлика између психолога и психијатра? Психолози су стручњаци који су завршили студије психологије, а психијатри стручњаци који су завршили студије медицине и специјализацију из психијатрије. Психијатри су, дакле, лекари, успостављају медицинске дијагнозе. Обично су задужени за лечење психичких (душевних) болести. Психолози нису лекари, њихов приступ третману људима са психичким тегобама или проблемима није медицински. Они не успостављају дијагнозе, не преписују лекове, већ се искључиво баве психолошким третманом, што укључује примену различитих психолошких техника: интервју, психолошко тестирање и процену, као и психолошко саветовање. У школи има доста креативних могућности да се спроводи велики број психолошких техника.

РЕКЛИ СУ О ШКОЛИ!

- Велики умови расправљају о идејама. Средњи умови расправљају о догађајима. Ситни умови расправљају о људима. (Елеонор Рузвелт)
- Паметни уче и од будала, будале ни од паметних. (Хенсон)
- Школа је гнездо најљућег супарника. (Лав Толстој)
- Право је чудо како радозналост успева да преживи формално школско образовање. (Алберт Ајнштајн)
- Оцу дугујем што сам жив, а учитељу дугујем што живим добро. (Александар Македонски)
- Оно што ученика чини талентованим и паметним нису увек добре оцене у школи већ способност да на ствари гледа на другачији начин и нешто из тога научи. (Чак Грејсли)

Из ковчежића нашег народног блага

Пословице и изреке су кратке народне умотворине којима се сажето исказују животне истине до којих се дошло на основу вишевековног искуства. У њима су углавном супростављена два поступка исправан и погрешан. Исправан поступак је онај који служи достизању среће или каквог добра, а погрешан онај који има супротан ефекат од среће или добра. Тако, на пример, исправан поступак је исказан у пословици: ***Трипут мери једном сеци***, а неисправан у пословици: ***Не зна, а не да се научити*** и слично.

Ако је кратак дан дуга је година.

Боље је знање но имање.

Већа глава више главобоље.

Гвожђе се кује док је вруће.

Два пута мери а трећи крој.

Жедан коњ воде не пробира.

Здравље је највеће богатство.

Испеци па реци.

Једна лапта не чини пролеће.

Комад у туђој руци свагда је већи.

Лакше је стеће него сачувати..

Нужда закон мења.

Пара и памети човеку никад доста.

Свачију слушај, а своју свиђај.

Тешко кући где дима нема.

Уста затвори, а очи отвори.

Чег се мудар стиди тим се луд поноси.

Што је свачије то је ничије.

